

KELLET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, szerda, december 15

Tizedik évfolyam.

IPARUNK ÁLLAPOTA AZ ERDÉLYI RÉSZEBEN.

III.

Állati élelmi szerek.

A mészárosok egyhangu állítása szerint a huslogyaszítás évről-évre csökken, de a lefolyt évben e csökkenés feltűnő volt. Ennek oka a nép jólétének apadásában s a marha-árak magasságában keresendő.

Italok előállításáa.

A kerületben levő s előbbi alkalommal egyenként leírt 79 szeszgyárból tavaly 43 volt üzemben, néggyel kevesebb, mint a megelőző évben.

A kerületünkben üzött iparágak közt a szeszgyártást joggal nevezhetjük kiváló fontosságúnak és jelentékenynek, miután ez Magyarország összes szesztermelésének s az ebből befolyó 6—7 millió adónak éppen egy tized részét szolgáltatja.

A liqueur- és rozsolis-gyártás terén nincs újabb említéni való. A Szilági Eleonora-cég Kolozsvárt még mindig illetékes versenyző nélkül maradt és csak a közönség előlétes kapkodása a távoli idegen készítmény után teszi megfoghatóvá, hogy kereskedéseink még mindig sok ausztriai és külföldi gyártmányt képesek elárulni.

Az ecetgyártással folyórást sokan foglalkoznak, s tekintve, hogy egy liter szeszéből 11 liter ecetet állíthatni elő, s hogy a két árú közt közel 200 százalék a különbség, ez üzletet jövedelmezőnek kell tartanunk.

Serfőződe a tavaly is 6 volt üzemben.

Dohány- és szivargyártás.

A kolozsvári m. kir. állami dohánygyár ez évi forgalma 586,234 forinttal kevesebb, mint 1878 ban.

Vegyész i ipar.

Lőport, robbantási czelokra a gy. teleh-vári puskapormalom állít elő s ettől veszi a közönség is.

Keményítő régebben készítették házilag, de most a más hazai gyárak különben jó és olcsóbb termékeit is kiszorította az angol gyártmány.

A tonta-féleket, fénymázt, lakkokat stb. még mindig más gyárak szolgáltatják számunkra.

A viaszgyertyák használata már a templomokból is kezd elmaradni.

A fáklák-készítéshez nálunk bővön van a nyersanyag s rendkívül olcsó, ugy, hogy a szuroknak mázsáját 1 fíton^{ut} eheti, s a bécsi-új helyi szurokfinomítógyárba szállítanak is ki belőle; hasonlóan olcsón lehet beszerezni a ken-

A KELET TÁRCZÁJA.

„A császár.”

— Ebers György legújabb regénye. —

(A „Kelet” eredeti tárczája.)

Tulzolt kéanység észlelhető nálunk a társadalom bizonyos rétegeiben, milyest jőzan észszel, pártatlanul szól valaki nemzeti műveltségünkről, kulturális viszonyaink mibenlétéről, irodalmi és művészeti haladásunkról. És bizony mondom: kövel dobálják, ki a legistább intencióból, valódi hazafiságtól lelkesítve ezen pontokat illetőleg összehasonlításokat mer tenni köztünk és bármí más — főképen pedig a német nemzet közt. Pedig hát nem állunk ám mi még olyan magasan, hogy ránk ne férne egy kis lecke, — vagyunk ám mi egy némely dolgokban még eléggé hátramaradtak, semlogy egy kis tuszolás megártana.

Ezen alkalommal csupán egy dologról fogunk szólni, a mi regényirodalmunkról. Ha szólnunk-e még efféle dologról minálunk? Ha nem tesz-e regényirodalmunkról szólni annyit, mint Jókai irodalmi méltatásába fogni? Ne méltóztatás-ék csodálkozni ezen az enuneciáción! Az istenházi szolgabíró épít egy félemeletes téglaházat és a saját nevérel elnevezeti azt Környöly-palotának, mi ellen istenháza emberséges lakóinak nemcsak nincsen kifogása, de sőt büszkének arra, hogy szerény ekklesiájuk egy két kongyignációs micsodával diszlekedik.

Történik azonban, hogy a bíró uram valami urbéri kérdésben nagy Pest városába „múszáj, egy elmenjen.” És fel is megy és vissza is jó. Első útja a szolgabíróshoz vezet; de nem mondja ám többé anyjuknak, hogy „mék a palotába”, hanem paraszt észszel is sokal enyi tisztséget annak a háznak és csak azt mond-

derfonalat a falusiaktól, de azikknek nincs kelendősége.

Steáringyertyát sokat hoznak a liesingi gyárból, a mely több előnyt nyújt a kereskedőknek, mint a pesti gyárak.

A fagygyugyertya kelendősége ellenben egyre jobban hanyatlak. A szappangyártás föltételei sem lettek kedvezőbbek, mint tavaly. A kelendőség csak a kis kereskedőkre szorítkozik, mert a jobb hittel bíró nagyobb kereskedők a bécsi és pesti steáringyárakból olcsóbban s hitelre kapják.

Olajgyára e kerületnek csak egy van.

A helybeli gázgyár, ugyanazzal a berendezéssel, mint tavalyelőtt, t. i. 4 kemencével és 18 retortával s ugyanakkora személyzetel — 1 munkavezetővel, 1 műszaki segéddel, 15 férfi munkással — tavaly 210,000 köbméter gázt állított elő, tehát 2000 köbméterrel többet, mint 1878-ban.

A szurok temérdek fenyőerdőinkben mondhatni határtalan mennyiségben nyerhető, de nagyon kevés az, a mit értékesíteni bírnak.

A esonból több volt a kivitel, mint tavaly.

Építőipar.

Az építési tevékenység a múlt évben sem akart elénkúlni, noha ahoz sok kedvező előfeltétel létezett.

A szobafestők száma szaporodik, a mi arra mutat, hogy a közönség mindinkább igénybe veszi munkájukat.

Az építlet-asztalosasság szépen fejlődik s közelebből azt a diadalt aratta, hogy a Bécsből hozott minta-ajtóknál különbeket állított elő.

Lakatosaink közt is vannak, a kik igen szép munkát képesek végezni, de — mint már említettük — a kész munkák feljuttatás tömegesen érkezően, a közönség annnyal kevésbé veszi munkásságukat igénybe, minthogy a záruk és ablakvasak fölverését az asztalosok is képesek teljesíteni.

Bádgosaink az építések körül mind nagyobb alkalmazást nyernek, mert cserép helyett az olcsóbb és tartósabb bádgot használják fedélnek, miután a zsendely alkalmazása, igen helyesen, korlátozva van.

Sokszorosított ipar és iparművészet.

A múlt évi létszámhoz képest a változás csak annyi, hogy a tordai nyomda megszűnt, de a helyett Kolozsvárt keletkezett a 4-ik nyomda a „Kelet” című napilap számára.

Az írtel a múlt évben nem volt jó s a nyomdászok arról panaszkodnak, hogy a kevés megrendelésnél előforduló munkák árát is mind lejjebb nyomja az egymás közt kifejtett verseny.

ja, hogy „elmék a szolgabíró uramhoz.” Egy hét múlva a falu apraja nagya kitanult a palota szoból. Nálunk a nemzetközi közforgalom segíti elő azt, hogy egyik-másik cosmopolita (vagy talán sehonnai?) bekukkanhat más nemzetek irodalmaiba is és látván azt a virágfást, mely ott egy minőségileg, mint mennyiségileg észlelhető, esetről-esetre összehasonlításokat eszközölhet. A ki meg van elégedve azzal, ha Jókai évenként egy regényt rendez sajtó alá s kivül legfeljebb egy-egy Kákai Aranyos boldogít (?) bennünket valami habarékos lapban egy hasonló jellegű és a tárcza-szükséglet szerint excerptált részletekben megteremtett regénnyel, és a ki most sem engedi meg, hogy a külfölddel való összehasonlítás után elmondhassa az ember azt, a mi a szívón fekszik, egy bujjék el a hazafisággal. Az önbírálati eredménye mindenha tövös. Jókai regényeinek a verője az a néhány száz olvasóköz és kölcsönkönyvtár, — a többi nagyon kevés. Abrányi regényének pedig már a typografiai kiállításáról is leri, hogy a kiadó-társulat csak egy tördelte-számozta a hirdaphasabokat és adta ki könyvben, hogy a szerző megajándékozassa jó barátjait és azon özösmestereket, kik a habarékban való uszásra akarják megtanítani a magyart.

Egy könyv van előttem. Egy regény azon némettől, ki feltárta a művelt közönség előtt, a furaok mesés birodalmát, ki képzeletét alapos tudományával összhangba hozva, benépesíté az óriási építmények csarnokait, a bálványok templomait, ki feleleveníté a századok és ezredek óta csendesen pihenő halottakat.

Ebers Györgynek, a férfikora delén álló német tudós-poétának, „A császár” című legújabb műve ez. Ebers mint „egyptolog” és mint regényíró egyaránt híres. „Egyipten” című díszműve világhírt szerzett nevének és felkelté a világot bámulatban, és egyesítve a tudományos kutató észleleteit a költő fantáziájával, írja regé-

Az iparművészet terén foglalkozók közül a fényképészeket emeljük ki, miután számuk legnagyobb. Ezek üzletviszonyán is meglátszott a mostoha időviszonyok hatása.

Igy az összes nálunk létező szakágakról a kolozsvári iparkamara, melynek jelentéséből még csak a következő általános nézeteket idézzük:

„Iparaink helyzete általában nem javult, s nagyon kevés kivétellel munkásságuk tere csak is a helyi szükség kielégítésére volt és van korlátozva, s e szükség mértéke is nagyon meg van a fogyasztók kedvezőtlen anyagi viszonyai által nehezítve.”

„Az állam segélyese a kormány tervszerű közbelépése és vezetése nélkül iparunk ki nem hatol az akadályok azon tömkelegéből, a melybe jutott.”

„E tekintetben multhatatlanul szükségesnek bizonyult be az iparosok elméleti és gyakorlati szakoktatásáról államiilag gondoskodni s az országot az arra alkalmas központokon ily intézetekkel hálózni be, mert szűk körben mozgó s korlátozott anyagi és értelmi eszközökkel rendelkező iparosainktól nem várhatni, hogy azon iparágat, a melyben tán maguk is elmaradtak, előbbre vihessék. Az iparosok érdekében is tehát az állam részéről legalább annyianak kell történni, mint a mezőgazdaság érdekében a gazdasági iskolák, felsőbb tanintézetek és kísérleti állomások felállításával már téve van. Ha közgazdasági miniszteriumunk az alkotmányos korszak kezdetén az öt megillető tekintetekben részesült s legalább annyira kibontott szárnyakkal haladhatott volna feladatai teljesítése felé, mint az utóbbi 2 év óta örömmel tapasztaljuk, ma már sok tekintetben jobban állának. E nagy mulasztást csak kétszerez erőfeszítéssel lehet után pótolni.

Részünkről is teljesen osztjuk az iparkamarának itt kifejtett nézeteit, s ha lehetne valami kifogásunk ellene, az csak abban áll, hogy nem hangsúlyozza elég erővel a vést, mely a jelentés minden sorából kitetszőleg az összes iparos osztályt az erdélyi részekben, nem csak fenyegeti, hanem hátrahozottan sújtja is. Embernek a társadalomban csak úgy van becsé, ha értéket képes termelni, s az ipari termelés nálunk a legnagyobb mértékben pang, s a mi van napról-napra alszik ki, a külföldi czikkék versenyé és belföldi nyomorúságaink fojtó nyomá-

nyait Ebers, melyeknek mindegyike, vagy legalább nagy része Egyiptom régés földjére vezet az olvasót. „Uarda” után jött az „egyptomi királyleány”, mely, ha jól emlékszem, a „Magyarország és a Nagyvilág”-ban jelent meg magyarul. Azután pedig következett a „Nővérek” című műve, melyeknek mindegyikét irigyelhetnők a „nimettől.”

Mert amár ezen irány, összevegyíteni a költészetet a tudományval, újak egyáltalán nem mondható, ily sikeresen eddig a világirodalomban senki sem tudta a kettő közti összhangot megteremtini. Bulwer „Pompeji utolsó napjai”, az ő „Pansaniás”-a, vagy Scott Walter történelmi regényei is ezt az irányt követik. Csakhogy a míg a nevezett írók nem annyira alapos régészeti kutatások, mint inkább saját képzeletük segélyével elevevitene fel rég leltint számadokat, azoknak szokásait és erkölceit, addig Ebers évtizedek során tett kutatásait és ismereteket értékesíti regényeiben.

„A császár”-ban a történelmi kutatás gyönyörűen párosul az elbeszéléssel. A regény hőse Hadrián császár, a ki meglátogatni indul egyiptomi tartományát, és a kinek fogadtatására a dúsgazdag, csapongó kedvű, művészetekérről lelkesülő Alexandria városa a legnagyobb előkészületeket teszi. Sabina királynő már előbb érkezett volt oda és kedveltségét csupán kedvencének, Verus praetornak kifogyhatatlan jó kedve kénes cizolatni egy-egy pillanatra. A császár számára sietve tatarozzák ki a régi fedelmi palotát, Lochiast, mely munkáknak vezetője a híres építész, Pontius. Egy fiatal szobrász, Pollux, a sértült szobrok kijavításával van megbízva. Pollux Euphorion kapuőrnek a fia és fiatalága óta szoros barátságban él Keraunus gondnok leányával. A munkák még nagyban folytak, midőn Hadrián császár hírtelen megérkezett és a palotában, mint római császári építőmester vesz szállást. Vele jött kedvence,

sa alatt. Diptheritis, cholera, pestis csak kisebb kiadású csapások azon lassu, de folyton tartó pusztításhoz képest, mely családokat tesz tünkre s kisorvasztja a nemzetet anyagi erejéből és időz multával csinál Erdélyből egy második európai Irlandot.

Itt tenni, gyorsan és lázason cselekedni kell.

De ha a tett jó szóba, fordulunk rendszerint az államhoz, mintha az tehetne valamit nem a saját erőnkéből és a mi pénzünkéből, hanem valamely földöntuli hatalom ingyen adományaiból! Hiszen cselekednie kell annak is, de azt egy pillanatig sem szabad elfelejtünk, hogy a magunk nyomorán akár állam, akár város, akár egyetek útján, de e kerek földön mindig csak enmagunk segíthetünk.

Ep azért ezerszer eljött ideje, hogy Kolozsvár városa már intelligenciájánál fogva is az ipari szakoktatás terén, melyet minden ez ügyvel foglalkozó egyén, minden külföldi állam kivétel nélkül a legbiztosabb és leghatályosabb eszköznek ismer az ipar emelésére, — valahára egy nagyobb szabású alkotással lépjen fel, s egy korszerűleg berendezett közép szakiparoskolát állítson fel.

Hidje el e város, nem divatos eszmék iránti kapkodásból, hanem saját édes polgárságának megmentésére tené azt.

J.

A vallás és tanulmányi alapok s alapítványok kezelésének ellenőrzésére ő felsége által kinevezett bizottság tegnap délen Simor bírnok-herecegrímás elnökle alatt ülést tartott, melyen Szőgyényi László kivételével az összes tagok jelen voltak. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítő után bejelentetett, hogy a vallás- s közoktatásügyi miniszter megküldte az ő felsége által jóváhagyott ügyrendet. Tárgyalás alá vétetett azután a vallásalap 1881-ik évi költségvetése. A tárgy feletti tanácskozás tegnap be nem fejeztetett, hanem folytatásra mara halasztatott. A tanulmányi alap költségvetése szintén a mai ülésben fog tárgyalatni.

Szerbiában tegnap választották meg a képviselőket a legközelebbi skupstinába. Mint Belgrádból írják, a szerb kormány a hozzá érkezett jelentések alapján bizonyosnak tartja, hogy a kormánypart a skupstinában többségben

hythiniai Antonius, kinek szépsége mindenkit elragadt. Pollux és Arsinoe, a gondnok fiatalabb leánya között gyöngődes viszony szövődött, míg az idősebb leány, Silene, ki szintén sovargó szerelemre gyuladt Pollux iránt, Antonius szívét lobbantá lángra. A császár, ki eleintén jónak és kegyesnek mutatkozott, egy ízben haragra gerjedván, a kapuört családostól kidobta házikójából és ez volt az ok, mely miatt Keraunus retentetes dührohamában guttáltesben meghalt és így két család egyszerre nyomorba taszított. Silene, kit a keresztények, mint súlyos beteget vettek fel és ápoltak, kikeresztelkedik és mint vértanu hal meg. E miatt Antonius elkeseredésben a Nilus hullámaiban keresi és találja halálát. Így követi az egyik sötét kép a másikat; de végül ismét kedvező csillag tűn fel a láthatáron; Pollux kiszabadul a börtönből és ujjongva találja fel Arsinoét. Antoniusnak egy mellszobra, melyhez a szép ifjú maga ült volt minának, Pollux kora leghíresebb szobrászává teszi. Pontius megkapja tisztelete tárgyának, a bájos és szelimes Babilla költőnőnek kezét és Hadrián kedvenceként Antoniusnak halálért azal vigasztalja magát, hogy azt az istenek közé emeli és szobrának felállítását a templomokban elrendeli.

Hadriánban nagyon sok a hiba és bizonyos, hogy egy ilyen császár legkiáltóbb propaganda — köztársaságnak; — de Ebers minden előnyét és hibáját, mint túlságos és határtalan hiúságának következményeit tünteti fel, mely az egészséges alapokat képezi. Elragadó és elegikus gyöngédséggel festett kép a szép Antonius, kinek szobraban ama korszak szépségfogalma eszményi kifejezésre jut. Csendes, nyugalmas élete, melyből végül oly hősies tette szája magát, elragadóan van ecsetelve. Igézó alakok Pollux és Arsinoe is, megtestesítései a ragyogó hellenizmusnak, mint a hogy az még Alexandriában élt és keresztényeknél, valamint zsidóknál egyaránt mutatkozott,

Hirdetési díjak.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések eljölveinek:

Bécsben: Opelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhau der Wollzeile 36.) Haasensteln et Vogler (Wallfisch-gasse 10 Rnd. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasensteln et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések vételi irodája Budapest Szervitátor 3. sz.

Ügyviteli csihkek

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

lesz. A legtöbb város és a községi választókerületek nagy része kormánypartit jelöltetett állított fel. A választás igen mozgalmassnak ígérkezett. Belgrád városában a kormány a jelenleg Bécsben időző Neschieset és Gracshanin miniszter ságórt, Markovics al-ereskedőt állította jelöltjeit. Az ellenzék jelöltjei: Karapiesics és Tersibasics.

A dunai kérdésre vonatkozó osztrák-magyar avant-projet tárgyalásáról a „Nat. Ztg.” bécsi levelezője a következőket írja: Az itteni kormány az avant-projet formálisan nem vonta vissza, a mi egyenlő lett volna a bukással, hanem új tanácskozás tárgyává tette, miután a kis államok küldöttei kijelenték, hogy az avant-projetvel meglepték őket. Ez azonban csak kifogás, mert annak szövegét már hónapok óta ismerték, sőt Boeresen még emlékiratban is tárgyalta. Az „egyszerű” tanácskozás eredménye könnyen megítélhető s e tekintetben itt nem is kételkednek.

A népszámlálásról.

Nemsokára bekövetkezik az az idő, mikor a népszámlálás fontos ténye keresztül vitélik. Hiszem, hogy a számlálás keresztül vitélével megbízott ügynők nagyszáma előtt — tapasztalatlanság miatt — „ignota terra” lesz a népszámlálás. Ezért nem lesz talán felesleges, ha az 1870-ik évi népszámlálás hibáin okulva egyet-mást elmondok.

Azt, hogy a számlálás feletti feltgyelet a közigazgatási bizottságokra van bízva, s hogy a foglyok, tényleges szolgálatban levő katonák és honvédek különleges számlálásáról gondoskodva van, helyeslem. Azt azonban, hogy minden egyes községben díjtalanul kinevezett ügynők működnek, helyesnek és észravezetőnek nem tartom. E tiszteletbeli ügynők nagy része (kevés a kivétel) nemcsak hogy a népszámlálás céljával nem ismeretes, de sőt magyarául és helyesen írni sem tud. Ilyenektől nem lehet szabályos és valószínű munkát várni. De másfelől ha díjazva nincsenek: vajjon felelősségre vonhatók-e? Bizonyára nem. Egy oly fontos műveletre, mint a milyen a népszámlálás, művelt, értelmes, a czéllal és teendőikkel teljesen ismeretes egyéneket kellett volna alkalmazni díjazás mellett. Ugy de — azt mondják erre sokan — az állam nem fizethet, mert szegény: a községek pedig már is tul vannak terhelve fizetendőikkel. Meghajlok a kényszerű körülmények előtt, de megjegyzem, hogy a mostani eljárással hamis és hiányos statisztikát nyerünk.

Leggyönyörűbbek a regény azon részei, melyek ama kor művészi és tudományos viszonyaira, a nagy kereskedelmi város gazdag, pezsgő és örök derűben ragyogó életére vonatkoznak és habár magában az elbeszélésben hiányzik azon mély, mystikus és titokzatos vonás, mely Ebers előbbi regényeinek oly sajátoságos báját kölcsönöz, mégis halásan érezzük „a császár” olvasása közben azon világos és erős képet, mely egy rég leltűt vizgba vezetvén bennünket, néhány órára az ókor egyik érdekes képét tárja fel előttünk.

F. Barát Á.

A CSATA ELŐESTÉJÉN.

Regény.

Irta:

TURGENIEW IVÁN.

XIII.

(Folytatás.)

Igy végezve szavait Stakhoff ur, feltűnően önelégültnek látszott ékesen szólói tehetségével.

— Kournatovsky ur nagyon kiváló műveltségű férfi, s kintől jó tudós; kellemes móddal bír, első titkár, s a Staniszlavrend nagy keresztje csillog mellén. Kegyed, ha igazságos akar lenni, elismerheti rólam, hogy nem tartozom ama „bohózatbeli atyák”-hoz, kik őzjüngenek a czimek, s kitüntetések után. Kegyed maga mondotta nekem, hogy Helena az oly emberek szereti, kiknek komoly élet-céljuk van, és mindig munkálkodnak. Kournatovsky ur nagyon komoly életcélt tűzött maga elé és nagyon munkás egyén; azt is mondotta, hogy leányom szereti a nagylelkű eljárásokat: tudja meg tehát,

Az 1870-ik évi népszámlálás — valljuk be őszintén! — nem volt helyes, s ezért aunk adataiból nem volt készíthető valóságban alapuló statisztika. Tapasztalatból beszélek, mert az 1870. évi népszámlálásban részt vettem. Sok helyen a kor évi találmányra vétetett fel. Némely helyen a jelen levő népességbe bevették a jelen nem levő, de a családhoz tartozó tagokat, kik pedig más megyében vagy más országban voltak. A középületek a magánosoktól nem voltak elkülönítve. A vallás az illető rovatba nem volt helyesen bevezetve, nem felelt meg az 1868. évi 53-ik t. cz. 12-ik §-a azon intézkedésének, mely szerint vegyes házasságoknál „a fia az atyja, a leány az anyja vallását követi.“ A ház állatok száma eltagadtatott.

Akkor ily szabálytalanságokat elkerülni bajos volt, mert az írástudatlan földmives osztály megátalkodott ellenszenvet tanúsított a népszámlálás iránt, azt hívték, „a számlálás az adó-alap kikutatása végett történik. A nép értelmi életének ősei — papok, tanítók, jegyzők — pedig a nép értelmesítésére befolyással nem voltak, befolyással bírnai nem akartak. Rosszul hangzik a mit mondtam, de való. Aki ismeri az erdélyi részek községeit s az ezekben lakó írástudatlan elemet, az igazat fog adni nekem.

Kérdés, hogy a 1870-iki évi hibák a jövő évi januárban elkerülhetők lesznek-e? Nem hiszem... Azonban sok hiányosság és valótlanság elmaradna, ha az ügynők szakszerűtlenül és teljes buzgalommal teljesítenék köteleseiket. Megjegyzendő, hogy olyan ügynőkről szölok, kik teljesen írástudatlanok; által lakott községekben fognak számlálni, mert ily községekben nem érvényesülhet az orsz. statisztikai hivatalnak amaz intézkedése, hogy a számláló lapokat a családők és lakók töltsék ki. A fenti nehézségeket megküzdendő, ügynőiknek ajánlatom a következő eljárást: Az ügynök hívja fel a hatóságokat a lehető legmelegebb támogatásra. Előre tudassa az előjárásról működése napját és óráját. Tétose a hatóság által minden családfőnek és háztulajdonosnak legszigorubb köteleseggé, hogy a számlálás napján okvetlen otthon legyenek. Vegye kezébe az 1870 évi felvételi iveket; járassa folytonosan magával az anyakönyvvezető lőkéseket, kik minden egyes egyén körévt kötelesek legyenek a keresztesítési anyakönyvből kikeresni. S mindenek felett szükséges, hogy az ügynök minden egyes házba bemenjen s a számláló lapok és házi gyűjtő lajstrom betöltését ott teljesítse. Az ügynök kényserítve van arra, hogy a műveltség nélküli való nép családtagjait, szobáit és háziállatait szemlélve megválassza, mert másképp az illető eltagadja s a felvételt mányos lesz. Senkiben, de legfőképp az írástudatlanokban és nőben megbízni nem lehet, hogy születési évökkel valóhien bemonadják. Teljesen elhibázott s ezéla nem vezetó eljárásnak tartanám azt, ha az ügynök betölve a község házába s ott végezne a számlálást. (A 1870. évi népszámlálások sok faluban így történt.) Tényleges eljárását előzse meg az, hogy a népszámlálás céljáról és fontosságáról népszerű nyelven győzze meg mindazokat, kikkel érintkeznek s kikben tartózkodást, kételyt vagy ellenszenvet lát.

A közkezen forgó számláló lapok és házi gyűjtő lajstromok betöltésére magyarázat nem

hogy jövendő vejem, mihelyt képes lesz, — értsen meg jól, — mihelyt teljesen képes lesz tisztességesen megérni fizetéséből, kész lemondani fivére javára, azon év-díjról, mit most atyja ad neki.

— S atyja minő állásban van? kérdezte Stakhoffné.

— Atyja?... Atyja a maga nemében hasonlóan kitünő ember, rendkívül szilárd elvekkel bíró, s valódi Stikus.

Ugy hiszem, őrnagyi rangja van, s a B... gróf javainak főkezelője.

Oh! szólit halkan Stakhoffné.

— Oh!... s mi még? felelte réá élénken Stakhoff ur. Talán történetesen előitéletek ragálya vett volna erőt kegyeden?

— De hisz semmit sem szóltam.

— Bocsanat, kegyed azt mondotta: „Oh! — Különbön bár mit mondott legyen is, eléggé tisztán kifejeztem nézetemet e dolog felől, s azt hiszem... me-mem hinni, hogy Kournatovsky ur, itt „lért karokkal“ (ezt is francziául tette ki) fog tagadtatni.

Valamivel előbbre becsülendő udvarló, mint egy montenegrói felkelő.

— Ez kétségtelen. Csak értesíteni kell a vendégjöveteleéről Vonkat, a szakácsnőt is, hogy valamivel szaporítsa meg az ebédet.

— Azt beláthatja, hogy e részletekkel foglalkozni nem az én hatáskörömhöz tartozik.

Stakhoff ur felállt, vette kalapját, s fűtyörészve lement a kertbe: — halotta valakitől, hogy otthon lehet fűtyörészni, sőt előkelő dolog.

Choubine, ki ablakánál épen valami torzképen dolgozott, meglátva őt, kiöltötte nyelvét utána.

Tíz perczcel négy óra előtt, egy berkocsi állt meg a folyosó előtt. Csinos

kell. A ki érti a magyar nyelvet s elolvassa a számláló lapok betöltéséhez kiadott, valamint a gyűjtő lajstromba benyomtatott utasításokat, az eljárás theoremaja felől teljesen tájékozva lehet. Főgond fordítandó az adatoknak a valóság szerént való bejegyzésére, mely nélkül hű és igaz statisztikát nem lehet nyerni.

Makfalvi.

Országgyűlés.

— Decz. 13.

Letárgyaltatik az 1., 2 és 3-ik §. Továbbá Eger városa feliratánál, az ot-tani zászlósértés ügyében

Vécsey Tamás előadó előadta az egész már ismert zászló-ügyet, jellemezte Eger város feliratát, s a kormány által megejtett vizsgálat eredményét. Szóló kijelenti, hogy a Seemann nyilatkozata szerint „ő sérteni nem akart“ — szóló szerint elég elégtétel, s annál inkább, mert az ez ügyben fölmerült párbajokban szerepelt segédek és becsületbírók is elégségesnek találták e nyilatkozatot. (Ellenmondás balról.)

Eger városa nem érve be az első vizsgálatlalt, újabb vizsgálat (vegyes bíróságból alkotva) megejtését kéri. Szóló mint egyetemi tanár — tanítványait, mint apa — saját fiait látja a hadsereg soraiban, s azért nem ohajtaná a hadsereg és a polgárság közötti eddigi jó viszonyt felforgatni, s a hadsereg iránti bizalmatlanságot felkölteni. Ezért a város feliratát egyszerűen melőztetni kéri.

Komjáthy Béla.

Fontosnak tartja az ügyet, s azért elharmarkodva nem ohajtaná intézkedni. Halasztási indítványt ad be, hogy a ház utasítsa a kormányt, hogy az augusztus havában fölött vizsgálati iratokat, ha lehet, még a szünet előtt, de mihamarabb terjessze be s a ház csak akkor határozzon.

Tiszta Kálmán: T. ház.

Hogy áll a felvetett kérdés t. ház? Állítólag elkövetettik egy sérelem a nemzeti zászlón 1879-ben október 4-dikén. — Maga a város — feliratában azt mondja: reméli, hogy annak alap-talansága kiderüljön: kívánja a vizsgálatot. A vizsgálat elrendeltetik, s a város hivatalosan értesítettik, hogy október 4-én a vizsgálat szerint mindkét nemzeti zászló ott volt, azon egész napot nem bántottuk, s csak az aztán való napon vétetett le az egyik, úgy mint azt a t. előadó ur elmondta.

Már, t. ház, én nem látom ez esethen sem az újabb vizsgálatnak szükségét, sem lehetőséget, azon indoknál fogva, melyet elmondtam, de nem látom szükségét semmiféle jogi, politikai, vagy iratok betérjesztésének. Nem látom pedig szükségét azért, mert én azt hiszem, hogy utol-jára is a képviselőház nem bíróság, a mely fog itélni egyes tanuvalomások fölött. (Nyugalomság a szélsőbalon.) A mi pedig az egésznek politikai horderejét illeti, a nyert felvilágosítások után ez iránt magának véleményét mindenki al-kothat.

En, azt tartom, hogy a nemzeti zászló sér-tetlensége megvédésének érdeke nem abban rejlik, hogy midőn — a fennálló szabályaink és törvényeink értelmében végezvitt vizsgálat azt deríti ki, hogy annak megsértése nem történt,

külsejű, egyszerű, izléssel öltözött fiatal ember szállt ki a kocsiából, s bejelentette magát a ház urnőjénél. E vendég Kournatovsky Andráévitch György volt.

Engedjük át Helenának, hogy elbeszélje azon férfi első látogatását, kit neki férjül szántak.

„Tegnap ebédre érkezett meg, írta Juseroffhoz intézett levelében. Nem, mint udvarló lépett fel azonnal, de jó mamán, kit atyám előre értesített a dolog felől, a titkot nekem is megsugta volt. Leg-először hadd írjam le külsejét milyen. Nem magas, de arányos, csinos termetű. Arcvonásai szabályosak; rövid haját v-sel, s hosszú tömött pofa-szakálla van.

Meglehető apró szemei, sötét színűek s élénkek, ajkai szélesek, laposak, s ezeken, úgy mint szemeiben, folytonos mosoly ül, olyan hivataloszerű mosoly. Modora egyszerű, sima s szabatosan fejezi ki magát beszédében... Nála minden szabatos; szabatosan jár, szabatosan mosolyog, szabatosan eszik. Asztalnál mellettem ült, szemben Choubinnal.

Előbb kereskedelmi vállalkozókról folyt a társalgás. Azt mondják róla, hogy nagyon ért az ilynemű dolgokhoz, sőt kevés híjja volt, hogy egy izben elhagyja megkezdett pályáját, s átvegye valami nagy gyár vezetését. Aztán Choubine elkezdett művészetéről beszélni. Kournatovsky ur kijelentette — és meg kell adni, hogy e vallomás egészen őszintén hangzott ajkairól — hogy ahöz épen semmit sem ért. Hanem minden esetre ily módon szólva, ezt látszék mondani: „Nem értek hozzá, de nem is szükséges dolog.

Irányomban nagyon udvarias volt; azonban előékenységg, egy főnöknek alá-

akkor is minden áron azt igyekezzünk állítani, hogy bizony megtörtént. (Élénk helyeslés jobb felől. Ugy van! Ugron Gábor közbeszól: A jegyzőkönyv beszél!) Méltóztassanak elhinni, hogy én a magyar nemzeti zászló becsületét védem úgy mint a hazának bármelyik fia.

Tiszta Kálmán: Védem és az ahhoz kötött eszméket védem akkor is, midőn e tárgybán igen sokan korunknál, mások vértük mérsékléténél fogva hallgattak, mertbizony nem volt kellemes védeni. (Ugy van! jobb felől!) De azt, hogy ezen ügyből — s erre vonatkozálag a bizottságban tett nyilatkozatom elferdítve közöl-tett — hogy, mondom, ezen ügyből, melynek valószínűtlensége szerintem már az első perczben tisztában volt, csináljunk egy még hosszabbra kinyújtott, feszültségi — nem akarom mondani igaztási — eszközt, azt helyeselőtűnek semmi szempontból nem tartom.

Az előttem szólott képviselő ur beszélt a katonaclique hatalmáról, beszélt a bizalmatlanságról.

A felett, hogy katonai clique nem uralkodik felettem, nem szabályozza tetteimet, nem vitatkozom. Én érzem, hogy szemben mindenki-vel, tehát a katonasággal is — cliquet nem ismerem, — teljesítem azt, mi hazám javára kötelességem. De igen is, nem tartom helyesnek, ha egy törvényeinkben gyökerező testületnek tagjai iránt a magyar képviselőház kebelében becsületükre semmi esetre nem való nyilatkozatok tétetnek. Nem tartom helyesnek.

De azt kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem áll az ma, mintha a nemzet többsége s a hadsereg tagjai közt feszült viszony léteznék s bátor vagyok ehhez megjegyezni még azt is, mit már itt egyszer jeleztem, hogy ha ez beállana, egyike volna a legszomorubb jelenségeknek, a legszomorubb eseteknek. Méltóztassanak elismer-ni, hogy az egyes kihágók elveszik és el fog-ják venni büntetésüket. (Mozgás és felkiáltások a szélső balfelől: Azt a büntetést, hogy előlép-tetik őket.) s ekkor tesszük viszonyról szó nem lehet. (Ugy van! jobb felől.)

Most pedig midőn kérem, hogy a halasztó indítvány mellőzésével a kérvényi bizottság ja-vaslatát elfogadjon méltóztassanak.

Komjáthy személyes kérdésben kér szót, s kijelenti, hogy ő azt mondotta, hogy az ország nagy részében bizalmatlansággal tekintik a közös hadsereg tisztjeit, de magáról nem szölt, sőt sajnálatát fejezi ki a felett, hogy ez így van. (Helyeslés.)

Madarász József a miniszterelnök ré-gebbi nyilatkozataira hivatkozik, melyekben az előbbi kormányoktól követelte a vizsgálati okira-tok betérjesztését.

Elnök ezután felakarja tenni a kérdést a halasztási indítványra nézve. Pulszky Ágost ellenzi s a kérdést végül együttesen kívánja fölitétni. Ugyanezt kívánja Komjáthy és Gullner, míg Tiszta Kálmán azt hiszi, hogy teljesen mindegy mely eljárási módot követ a ház. Végre szavazás utján jaz határoztatik el, hogy a halasztási indítvány felett is végül fog dönteni a ház. Ezután megkezdetik az ügy érdemleges tárgyalása.

Szederkényi Nándor a kormányt vá-dolja, hogy a kérdésben erélytelenül, kötelessé-get mulasztva járt el. A miniszterelnök azon ál-

rendeltje iránt tanusított engedékenységgé-hez volt hasonlítható.

Ha valakit meg akar dicsérni, azt mondja, hogy ez embernek elvei vannak, ez kedvencz kifejezése. Lehet becsületes, munkás, s még saját érdekeit is felál-dozni tudó ember (láthatja ön, nem va-gyok előitéletes iránta.) De azt hiszem nagy zarnok. Mily szerencsétlenség len-ne kezei közé jutnom!

Midőn asztaltól felkelünk, a különb-féle kezelési lopásokra tért a beszéd tárgy.

Többször került elő oly eset, szó-lott Kournatovsky ur, midőn az illető hi-vatalnok nem hibás a lopási esethen; máskor meg nem tehet másképp, elkell, hogy nézze.

Azonban, ha a lopás felfedeztetik, példásan meg kell őt büntetni.

— Megbüntetni, ha ártatlan! kiál-tottam fel.

— Igen, hogy az elv csorbát ne szenvedjen.

Bersenieff is meglátogatott az est folyamában, s heves vitakozás fejlődött ki közte; s Kournatovsky ur között. Ez nem vitatta el ugyan a tudomány, szépirodalom, s művészet előnyeit; de azt mondta. — s ez bosszantotta fel fiatal tanárjelöltünket, hogy nem lát bennük mást, mint a testgyakorlat bizonyos nemét.

— Ime sugta fillembe Choubine, ilyenek az önök gyakorlati férfiai: alap-jában véve, minden csak durva prosaiság-gá fajul náluk!

Kournatovsky későn távozott el. Anyám talált alkalmat megmondani nekem, hogy megnyertem tetszését. Csodálkozom, hogy nem tette hozzá, mert „elvekkel“ bírok.

(Foly. köv.)

litásának alaptalansága, hogy itt kilencz hónapi mulasztás ép Eger városa részéről történt, már a tényállás körülményeiből kitűnt.

Tiszta Kálmán miniszterelnök: Szederkényi azt mondta, hogy a beltügyi miniszter leirata Eger várost rágalomzással vádolta. Ez nem áll. Hisz maga Eger városa feliratában nem azt mondta, hogy „ezek meg ezek történtek,“ hanem csak azt jelentette, hogy „hallomás szerint ezeket meg ezeket beszélük, vizsgálja meg a miniszterium.“ Midőn tehát a vizsgálat alapján a felhozott tényeket ő alaptalannak mondta, az nem illethette Eger város közönségét. (Helyes-lés jobbról.)

Pulszky Ágost nem fogadja el sem a halasztási indítványt, sem Szederkényi módosi-tását, hanem hozzájárul a kérvényi bizottság ja-vaslatához. Orbán Balázs Szederkényi indít-ványa mellett szavaz. Szalay Imre a Szederkényi indítványát pártolja. Gullner Gyula a Komjáthy javaslatát fogadja el. Thaly képte-lennek tartja a kormányelnököt ígérete beváltá-sára, mert a közönségi hivatalos iratok „k, k...“ jelei közé az oda tartozó „und“-ot sem képes érvényesíteni. Pártolja a Szederkényi indítványát. Tiszta Kálmán kéri a házat a vita gyors be-fejezésére, mert a tjavaslatok tárgyalása időt igényel. Fel vannak írva Bódogh és Ugron Gá-bor. A vitát holnap folytatják.

Ezzel az ülés 2 óraker véget ért.

BELFÖLD.

Marosvásárhely, 1880. decz. 13.

(Vidéki szinpad. — Egy új dráma második elő-adásáról. — Bukow a székelyek hóhéja, vagy : a mádélalvi veszedelem.)

A hazai színészet számtalan experimenta-tiók után, főképen a szini congressusok vég nél-küli javaslatai, határozatai alapján eljutott oda, hogy ma napság a társulati működés a vidéke-ken a külterjű produkcióiban hiszi csak megol-dottnak feladatát.

A kis városi sajtó, hogy éreztesse egyik-másik társulatocskájával, hogy az isteni gondviso-lés megfoghatlan, rejtelmes intézkedése folytán tollat is forgat, a helyett — a mint hivatása, tanulmánya után várható lett volna : ki kapát, ki kaszát kezelve, — titi a nagy dobót, s ék-letlenül kurjongat olyan dologról, a miről ideája sincs: zöngvére a kis városka magas igényéről, fejlett műzilséről, — e közben riasztván a kis szini csapatot, hogy ezt meg amaz nyújtja s közönségnek, mert különben a magas igénytí publicum a helyett, hogy a színházba járna, in-tenek otthon marad, s ott, polihóns gondolkoz-sához mérten — pletykál.

Igazán mulatságos elolvasni a szini ro-vatokat.

„Igazgató tégy így, amugy, mert a művé-szet oltára a szinpad, adj tragédiát, drámát, ma-gas, közép, alsó vigjátékot, operettet, vig ope-rát, népszínművet“ és a jó isten tudja még mit.

Aztán jó a fenyegetés: „ha ez, meg ez nem úgy lesz, mint mondtuk, hirlapiró i kö-telességünk lesz így, meg úgy tenni; s végül ha ez sem használ : felvesszük a kri-tikus tollát.“ — (Nota bene : „tollát.“)

Sajnálom is jó Sztupa Andort, meg a tár-sulatát.

Beleugrott már a schakespere-i darabokba, kultiválja az oporetteket, rendezvén Boccaccio, Kornevilli stb. előadásokat. Szerencséje Sztupa-nak, hogy a referens művészi kivitelű-nek tartja az ő Othelló előadásait; azonban a feldicsért színész az efféle kritikára, mint jóra való tisztességes ember bizonyára — elpirul!

A vidéki szinpad az éretlen tulkövetelések folytán kezd el elveszíteni a talajt lába alól.

Egyetlen feladata : erejéhez mérten a n e-m-zeti színirodalom ismertetése, nem pedig az, hogy lépést tartson a napi termeléssel.

Ha azon csekély erőt, melylyel egy vidéki szini csapat rendelkezik, szétforgácsolja az által az igazgató, hogy játékrejébe felvesz oly da-rabokat, melyek csupán egy budapesti vagy esetleg kolozsvári színháznak lehet kis érlet-i darabja, — ugyanis említett szinpadok is a tra-gédiát csak próbálgatják, de az utóbbi évtizedek még méltó alakítókat nem tündettek fel, — míg egyetől a Shakespere-vinyogyta-tás al a műtérő közönséget elriasztja, az előadás kivitelére elpazarolt idő, a vidéki társulat ké-pességéhez közelebb eső műfaj rovására tör-ténik.

Ha a nagyobb színházak megengedik ma-goknak azt az eléggé nem kárhözható művé-szi csatangolást, hogy a nemes izlés rontására tíres operettekkel mulattatják a közönséget, bár bizonyos, hogy kitünő drámai előadásokkal és népszínművekkel ama esenévész időöltés jó részt ellensúlyoztatik: egyáltalában nem látunk okot arra, hogy a nagyobb színházak majmolása ké-pen a kis városi szintársulat is operettet kul-tiváljon, mikor sem képessége kiálltás tekinté-tében — mi az operette fővonzerje, — sem te-hetsége nincs oly személyzet tartására, mely va-laha hallott az ének- és zeneművészetéről is.

A helyi Sztupa Andor-féle társulat műkö-désének legnagyobb hibája az, hogy erején fo-ltli dolgokra vállalkozik.

Általában egy kis városi színház csak ugy

felel meg az értelmes közönség igényének (a zugfirkászok e helyen tekintetbe nem jöhetnek), ha műsorából túli a tragédiát, operettet és vig-operát és megelőgszik az ugynevezett középfaju drámák, könnyebb vigjátékok és népszínművek bemutatásával.

Ezen megjegyzés után áttérünk egy teg-nap látott új darab rövid ismertetésére.

„Bukow a székelyek hóhéja vagy : a má-délalvi veszedelem, történelmi színmű 4 felv. da-lokkal és oláh tánczeccal, írta Székelyfi, színre alkalmazta Benkő Kálmán.“

Bukow erdélyi hadparancsnok egy megha-misított királyi rendelet alapján a székelységet általános hadkötelekbe akarja szorítani. — Ez ellen Lázár Imre a rendelet kihirdetésé alkalmá-val saját házában Bukow előtt erősen kikel és tiltakozik; — az alkotmányserőt állítólagos ki-rályi rendelet a Lázár háza tájékára gyűlekezett székelységet fellázítja. Bukow menekülni kény-telen, s ebben segélyére van Lázár neje, ki a parancsnokot megszökteti, mielőtt Lázárnak ide-je lett volna a tábornoktól revelsalist venni, a végett, hogy a székelységnek a rendelettel szem-ben tanusított fenyegető magatartása miatt bán-tódása nem leszen. — Lázárnak az idő előtti megszöktetéséből származható veszélyről nem volt tudomása.

Bukow megmenekülván, visszatér seregével s a székelységet szétszórja, lelöli. — Lázár so-káig védi magát, aztán menekül és bujdosó lesz. Lázárné a csata előtt eltávozott gyermekével, s menedéket talál Kaszás nevű bérlnél, ennek szolgálatában állván, mint kecskepásztor, fia po-dig ott tartózkodik mint talált gyermek. Lázár bujdosásában ide vetődik, családját nagy örö-mére feltalálja.

A székely bujdosókat mindenfelé keresik, s a Kaszás házánál is kutatás meg vége. Lá-zár megugrik, de felesége s gyermeke fogoly lesz. — A végső felvonásban a törvényszéki ta-nácsban Bukow vádlottakkal röviden akar vé-gezni, azonban Mária Therezia küldöttje képen megjelenik eleinto incognito II. József császár, s a jelentkező Lázár Imrét főispánná teszi, s befogottakat szabadon bocsátatja, s a gaz Bu-kowot állásától megfosztva hadi törvényszék elé küldi. — Itt a darab vége.

E hiányos vázlatból kitűnik, hogy az anyag drámai feldolgozásra eléggé alkalmas.

A Székelyfi feldolgozása csak szini hatás-ra van fektetve; s e tekintetben is nélkülözi a technikai szabadságot.

Az egyes alakok előállítása — úgy szólva élők-re van fektetve; s cselekményök rugói a pszichologiai alapot jó részt nélkülözik, vagy legalább a tett és elhatározás közti trességet betöltve nem találjuk, s így a jellemzés hol egy-oldalu, hiányos, legtöbbször épen nincsenek erre támpontok.

Lázár Imre kétségtelenül hősi jellem, azon-ban rettenetes phraseolog, s néhol prókátor, s csak a végén tud drám-i magaslapon járni.

Lázárné az őszütszerű anyai szeretetnél magasabbat nem tűntet elé, a törvényszék előtt csak illemszabályokra tud hivatkozni. Kültői alakká egyáltalában nem válik, s a bujdosás alatti időben sentimentális pityergésnél egyebet nem produkál.

Bukow a közönséges osztrák csoffos vé-rengző tábornokok egyike. Aljas cselészövényét bátorsága ejti el. — Elhatározásának indoka nincsen adva, s az egész darab folyamán még csak ki sem csillan, nem hogy teljes kifejlődést nyerne az, a mit keresünk a — drámai jellem. Cselet szö, fenyegetőzik, aztán nyakaztatni akar s becsül.

Kaszás egy jó szívű paraszt; — és ki-mondjuk határozottan, hogy e drámában egye-dül csak Kaszás „egész ember.“

A darab cselekménye lassan húzódik előbb és előbb, s igen sok haszontalan időfecsérés van a „kecskepásztor és bujdosók“ című szá-kaszban, s épen nem jellemrajz szorítja háttérbe a cselekményt, hanem rakás haszontalan nóta, oláh táncz, tíres focsogás stb. A hősi jellem ez alatt eltorpúl, alig látható, s ha a színre jó, nyomorultán vándorog, s egész bujdosása alatt számtalan körházi alaknak mutatja magát, úgy hogy a végső felvonás hatásos jelenetét a néző egyáltalában előkéskéztve nincsen. Azt hiszik, hogy Lázár jellemfajtése, ha a 2-ik és 3-ik szá-kaszban egészséges alapra lesz fektetve, s ez a rész a felesleges népies czafrangtól megszaba-dítva lesz; s az első felvonás fő párbeszéde drámai, erőteljes nyelven átdolgozva lesz: kö-zepesnél jobb sikert darab válik belőle.

A Sztupa társulatáról majd egy jó előadás után emlékezzünk meg.

Öreg Márton.

Görgény Szt.-Imre, 1880. decz. 11.

(A trónörökös vadászterülete. — A gyergyói utvonál. — A szentim-rei jegyző.)

Tekintetes Szerkesztő úr!

A kolozsvári jószágigazgató és a minisz-teri biztos azon örömdetes küldetésük teljesíté-sébe, hogy a trónörökös vadászatai számára itt a szükséges alakításokat megtegyék, a teg-nap megérkeztek Görgény-Szt.-Imrére s az elő-munkálatokat meg is kezdték mindjárt s foly-

tatják is a legnagyobb sietséggel. A kastélyban átalakítás munkába vétetett, a vadászati haszonbérlettel való megállapodás létrejött, és az erdőnek vadászablakjai felosztására most fog.

Szívünköl örömdünk, hogy trónörökös ö fenségét megláthatni szerencsénk lesz. Hozza isten mentől gyakrabban hozzánk.

A görgegy-szentimrei, gyermek-rometei útvonalak, melyet Csikmege átiratban kért volt az idén Maros-Tordamegyétől, de utóbb említett megye azt nem látta észszerűnek, most okvetlenül ki kell építeni, mert ha nem, akkor az igen rossz úton bajosan fog járni a trónörökös s kísérte.

A gyermek-szentimrei jegyző s postamester, a ki nagyobb mennyiségű kőszegi adó- és postapénzt sikkasztott volt el — a mint a „Kelet” hasábjain is említve volt — hátramaradt ingó vagyona ma árvereztetett el a járási szolgabírósa által, miután az özevgy a hiányt pótolni vonakodott.

A begyült összegből a kár valószínűleg fedezve lesz.

A hadmentességi díj s egyéb adóbehajtás is javában foly nálunk s tudjuk azt, hogy meg kell adni a császárnak a mi a császáré.

Hő bővön hullott s manap már jó szánton szállítja fáját a székely.

Szabó Ágost.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Petőfi-társaság tegnap d. e. 10 órakor tartotta havi felolvasó ülését Komocsey József elnökölté alatt. Az ülést díszes hölgy közönség és nagyszámu fiatalág hallgatta végig.

Első felolvasó Bodnár Zsigmond volt, ki „Az akadémiai esztetikája” cz. értekezésében manap nálunk szokatián erős hangon kelt ki az akadémiai és akadémikusok merev esztetikai szabályai ellen. Határozottan eltilti azt a törekvést, mely a mai kor előhaladottságában is a régi klasszikusokhoz fordul s azokat utánozza. Virgil gyöngye utánozja Homérnak, Zrínyi „Szigeti veszedelmét” Virgil, Tassó és egy dalmát minta után írta, melyet az enyészetből csak az újra éledt akadémiai szellem emelt ki, de hogy értéke minő leginkább igazolja, hogy maig sem tudte a nép közt elterjedni, s csak az iskolák tudósai fejtegetik és magasztalják. Gyöngyösi egy századon keresztül ünnepelt költő, sok izetlenség mellett már némi közvetlen igazat is adott. Ebbe a kategóriába tartoznak Vörösmarty „Zalán futása” és Debrezeni Márton „Kievi csatája” is. Arany már nem a Virgil színes ívögény nézi a noidai kör Homéri csatáit és eseményeit, előtte inkább a német Nibelunglied lebeg, de azért „Buda halála” elhibázott mű. Különbö Bodnár nagy esztetikuskos mondasára támaszkodva képtelenségnek tarja a materializmus 19 századában eposzt írni. — A költsézetben az igazat és a való festést tartja a valódi elemnek s csak az szép, a költői, a mi való, a mi lehetséges, ma már a „hazudj költő” szabályát elveti a közönség, mely egyszerre feltalálja a vatótlant, lehetetlent s azt eltilti. Szólt még aztán a lyrai költsézetről, védve a merész eredetiséget mely nem a kiszabott uton halad. Végül a nyelv tudósok ellen kelt ki, akik meg nem tülrik a régi analógiák ellenőre képzett szavakat, holott épon az a költsézet hivatása, hogy mindennem ellesse az eredeti, új és provinciális jellemző szavakat, azt szabadon használhassa, a hol azt helyesnek és jónak találja. Az értekezést élénken megtapsolták.

Utána Várady Antal mutatott be két költeményt, „A tenger és a patak” s „A pozsonyi ligetben” (1880 aug. 5) címűeket Reviczky Gyulától s egyet Lenkei Elemértől, melynek czíme „Vadonban.”

Végül Lauka Gusztáv csevegett el egyet — „A mi időnk” czímen a 40-es évek szerelmi és családi viszonyairól szokott erős, de közvetlenül ható humorával.

A felolvasások után zárt ülés következett. Függ.

Kivonat a „Budapesti Közlöny”-ből. (Árverések.)

A S.-Szentgyörgyi j. b. közsénbánya társulat ellen 318 frt ing. 1881. jan. 11. A medgyesi kjb. Albustkín 368 frt. 1880. decz. 20 Vécserden; — a medgyesi kjb. Vaszie Juon 367 frt ing. decz. 21 Salkon; — dévai ktv. Costeson Dávid 629 frt ing. jan. 24; — ugyanott Nándra György 2340 frtra becsült ing. jan. 24; — kolozsvári ktv. Opra Tódor 569 frt ing. jan. 15. én; — brassói ktv. Thies András 722 frt ing. decz. 13-án; — tordai ktv. Hollaki Ferencz 26,000 frt ing. jan. 19-én, Mező-Szt.-Jakab községében; — besztzercei ktv. Schuster János 304 frt ing. decz. 27; — nagy-enyedi ktv. Onyila Petrone 735 frt decz. 18; — k.-vásárhelyi ktv. Simon József 410 ing. jan. 10; — décsi ktv. Onyila Nyikulaj ing. Alsó-Szűcs községben, decz. 13; — b.-bunyadi kjb. Wlajk Juon 554 frt ing. decz. 31; — besztzercei ktv. Sehtroch Sámuel 2500 forint becsült ing. decz. 24; — szász-sebasi kjb. Oanca Pavel 471 frt ing. jan. 4; — a nagy-sebeni ktv. Jeckel Mihály 425 frt ing. jan. 12; — besztzercei ktv. Brozer Trangott 2170 frt ing. decz. 29-én árvereztetnek.

A „KELET” magántávirata.

Feladatott Budapeston, 1880. decz. 14-én d. u. 2 ó. — p. Megérkezett Kolozsvárra, 1880. decz. 14-én d. u. 2 ó. 18 p.

Az egri zászlóértés ügyében a képviselőház Komjáthy Béla javaslatát 177 szóval 96 szó ellenében elvetette. A kérvényi bizottság javaslata elfogadtatott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1880. decz. 14.

Helyi hírek.

— **Pálmai Ilka** asszony, mint nagy örömmel halljuk, holnap ismét fellép. Betegségéből, mely a színházban előadás közben esett, sajnálatos rosszullét után ágyához szegzte, annyira felépült, hogy már a tegnapi tartott próbán részt vehetett, s holnap már a Ninisben énekel. Türelmet szedett igazán kitűnő alakításait a népszínművekben, aranyos jókedvét minden szerepben, melyet játszik, elég sokáig nélkülözött arra, hogy most, mikor ismét gyönyörködhetünk játékában: e felett való őszinte örömtünknek adjunk kifejezést.

— **A megölt Szabó.** Nem valami szövetnyomorítórtól beszéltünk, hanem Szabó Mózesről a statisztáról, ki 1846. óta tagja a kolozsvári színháznak s kinek tehát bőséges alkalmak volt rágni azt az istenáldást, melyről Budapestre elröppentett jó emlékeztető komikusunk Kassai annyiszor énekelte, hogy: „korista élet kutyakenyér.” Ez az öreg jámbor tag vasárnap igen nagyon megadta az árát annak, hogy „Sobri” előadása alkalmából isten tudja hányadikszor beállott a haramia csapatba összeverekedendő a pandur urakkal. Ugyanis az a jó szokás uralkodik a kolozsvári színházban, hogy a látványosság kedvéért a „népség, katonaság” körébe tényes piczulákért felfogadnak tisztas mesterlegényeket s más szerepelni vágyakozó hazafiakat s kiöltöztetik őket hol barátnak, hol katonának, a miképpen a szükség mágával hozza. Ez hát nem baj, de baj az, hogy e virtusos és vérszomjas hadnak puskát adnak a kezébe. Mikor Sobri előadásának alkalmával a harmadik felvonás harmadik jelenetében a tisztelt pandur urak berontanak a színpadra gyengé szívek megrémítése kedvéért szörnyen lödözve — az egyik hazafi úgy löte szembe Szabót, hogy a szegény ember arca keze melle összeperszelődött. Színházi orvos — igen természetesen — nem vala kéznél s Dr. Nagy József után kellett szaladni, ki aztán ápolás alá is vette Szabó Mózeszt. Az égési sebekről elborított szegény ember — mit sajnálattal halljuk — az ágyát ürzi. — Ezeknek a kocz Carvereknek tudomásukra kellene hozni, hogy nem szükség olyan jól czélozni!

— **Eljegyzés.** Malachovsky Máté kolozsi gyógyszerész eljegyezte Szenkovics Mártonné leányát, — Ilonát.

— **Az erdélyi-részi házi-ipar** fejlesztő egyesület tegnap tartott választmányi gyűlésén elhatározta, hogy a közgyűlést december 27-én, karácsony harmadnapján fogja megtartani.

— **127. közlemény az árvaház számára** történt adakozásokról. Az országos „nőképző” egyet vedelnlöksége alatt kibocsátott s nálunk elarusított arczképekből, az árvaház pénztárnokának átadott: 26 frt 90 kr. Miklós István 1 frt. Vincze Istvánné 1 külső ajtó. Kilin Miklósné 1 kosár petreselymot, 1 kosár murkot. Bán Istvánné 4 véka búzát, 4 véka törökbuzát, 1 véka borsot, 1 véka paszulyt. Szentgyörgyi Lajos 11 eperfát. „Deák Ferencz” alapítványára. Horovicz Sámuelné gyűjtött: a 421. iven 5 frt. a 158 iven 1 frt 70 kr. Mely szives adományokat fogadják a nemess szívű adakozók hála köszönettel — az árvák nevében. Kolozsvárt dec. 13. 1880. Bán Istvánné, alelnök. Kócsi Károlyné, titkár.

Hazai hírek.

— **A sebesült és beteg harezosok** ápolása. A hivatalos lap a következő királyi kézirat közli: Kedves gróf Károlyi Gyula! Magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán önt a sebesült és beteg harezosok önkéntes ápolására és támogatására vonatkozó segélyző egyesületi ügynek magyar koronám országában az általam jóváhagyott alapelvek szerint leendő szervezésével ezenem megbízom. Kelt Gödöllőn, 1880. évi december hó 5-én. Ferencz József, s. k. Tiszta Kálmán, s. k.

— **Erkel jubileum.** Erkel Ferencz félé százados jubileumára, mely tudvalegőleg folyó hó 20-án fog megünnepeletetni, már nagyban folynak az előkészületek. — A nemzeti színház tagjai közt gyűjtést eszközöltek a begyült pénzből egy ép oly értékes, mint csinos emléktárgyat vásárolnak a jubiliás zeneköltő részére. Az emléktárgy nyilvánosan fog Erkelnek átadni a rendezendő bankett alkalmával a „Hungária” nagytörmében.

— **Gyászjelentést** vettünk, mely Csikszentimrei Benedek Elek ügyvédsegédnek folyó évi december hó 8-án, d. u. egyegyed 3 órakor, életének 28-ik évében, tüdősorvadás következtében Bánffy-Hunyadon történt elhunytát jelenti. Béke lengjen porai felett!

— A szerenosótlentüljárt Fabriczius

Károly gesegvári országgyűlési képviselő kihallgatása végett megjelent vasárnap egy bírósá sebeszeti kórodában, de Fabriczius állapota oly súlyos, hogy a képviselő kihallgatható nem volt. Fabriczius óriási erőtt vett a sebláz, s mozdulatlanul fekszik, mintha halott volna. A törvényszék küldöttjei a kórodából a szerencsétlenség helyszínére mentek, hol megtartották a hivatalos szemlést. Mint sajnálattal értesültünk, Fabriczius állapota a legnagyobb aggodalmakra szolgálhat okot.

— **Brassóban** — mint a „Kron. Ztg.” írja — a himlőjárvány folyton ijesztő mértékben tart. Dec. 5-től 11-ig 113 személy kapta meg a betegséget és e számból 22 halt meg. A betegülési esetek a lefolyt hétén 8-al szaporodtak.

— **A magyar ügy** az európai sajtóban. Kossuth iratainak második kötete 36 ivnyi tartalommal — mint említettük — még e hóban meg fog jelenni. Néhány nappal ezelőtt a Pesti Napló után közöltünk mutatót a kötetből. Ma újabb részt olvassunk, mely azon törekvéséről szól, melyek az ötvenes évek végén merültek föl s arra irányultak, hogy a magyar ügynek Európa előtt képviseltetésére a sajtót használják föl az emigratio vezérfértai. „En — ugymond Kossuth — abban a nézetben voltam, hogy ha egy közlőnyünk volna is, azzal még nem igen remélhetők a magyar ügyet a külföldi sajtóban az égető európai kérdések közé iktatni. Erre az kell, hogy az európai napisajtó minél szélesebb körben foglalatokodjék ügyünkkel, hogy a magyar dolgok az európai hírlapirodalomban gyorslván állandó rovatot képezzenek s az otthoni állapotnak és nemzet hangulatára világot vető tényeknek Európaszerte helyes irányban ismeretetésével a közfigyelem annyira felébresztessék, miszerint a lapok vezetői indíttatva találják magukat a magyar ügyet önálló megvitatás tárgyává tenni.” Kossuth tehát úgy akarta rendszerezíteni a sajtó működését, hogy annak vezetése egy kézben legyen, még pedig a continensen összpontosítva. Ezt a központot az otthoniak lassák el adatokkal; a vállalat vezére ezeket részint maga dolgozza fel, részint szolgáltatja ki felhasználás végett különböző helyeken kizemelőndő dolgozóitársainak; adjon nekik utasítást az irány felől, melyet a felhasználásnál szem előtt kell tartaniok, miszerint a működés szíszhangatos legyen; ezek pedig vegyék szabályul, hogy közléseik magyarországi levelezés alakjában jelenjenek meg a hírlapokban. Kossuth nézete elfogadásra talált s a vállalat vezetésével Jósika Miklós báró, ki akkor Brüsszelben lakott, bizatott meg s minden tekintetben hivatott volt ez állásra. A vállalat azonban a magyar „szalmatűz” miatt nem állhatott fön soká, először azért, melyet az otthoniak adatok szolgáltatására vonatkozólag tettek, nagyon hanyagul lett beváltva, s másodsor azért, mert a költségek ellátása körül is az áldozatkészségben hiányzott előbb a pontosság, utóbb kitartás. S mégis Jósika a rendkívüli nehézségek közt — főleg Horn Ede és Ludvigh János segítségével kis idő alatt bámulatos sikert aratott. Sikert nemcsak az által, hogy keresztül vitte, hogy a magyar ügyet az európai sajtóban mondhatni állandó rovatot képezzenek s az európai közvélemény irántuk kiváló érdeklődéssel viseltessék, hanem sikert aratott azon visszahatás által is, melyet a világszerte felkeltett közfigyelem otthon a nemzeti ébredés előmozdítására gyakorolt.

— **Erdélyi lovak** Afrikában. A „Nemere” a következőket írja. Az erdélyi lötenyésztés régi hírneve fenn van még keleten s ugy látszik Afrikában is él az. Tudjuk, hogy az erdélyi fejedelmek nem egyszer küldtek szutánaknak nagyvezéreknek, előkelőbb bászának ajándékba, sőt ama kor főuraink is néha jó pénzért egyegy szép lovat, sőt egész fogatokat is. Az azonban mégis újság, hogy gróf Bánffy György bonezhidai jó hírnevű ménéséből a napokban vettek meg egy pár 16 markos fekete kocsiolovat az egyiptomi alkirály számára. A lovakat közelebből szállították el a déli vaspályán Triestbe, — a honnan hajón vitetnek Afrikába. Azt hisszük, régi idők óta ez erdélyi lovak elsőik, melyek Afrika homokját taposni fogják. Mi csak örülünk, ha lötenyésztőink az erdélyi ménések régi jóhírnevét nem engedik elenyészni.

— **Zsidótemetés** keresztény pappal. Orosházáról írják: A napokban meghalt itt Blanz Bernát a zsidóközség elnöke, igen derék ember, a ki nemcsak hitsorsosai közt bírt kiváló tekintéllyel, hanem a keresztény lakosságot előtt is tiszteletben állott. Hogy hitsorsosai mily nagyra becsülték, mutatja az, hogy maga a hitközség kívánta eltemetni és pedig a halotthoz méltó díszszel. Ez okból, minthogy Orosházán nincs zsidó pap, fölkerített a szegedi rabbist, Löw Immannelt, a temetési szertartás végzésére. A rabbi azonban a fölkerésnek nem telhetett eleget. Fölkerített aztán a h.-m.-vásárheli zsidó papot, de az sem vállalkozott. Az orosházi zsidóság tehát, szívérben keserűséggel, kénytelen volt megnyugodni abban, hogy kedvét halottját pap nélkül temeti el. Azonban még sem így történt. Harsányi orosházi evang. lelkesz ugyanis, meghallván a történetet, önként ajánlkozott a hitközség tagjainak, hogy ő megjelenik a temetésen s az elhunyt fölött, mivel az magárdmili tart gyászbeszédet. A zsidóság örömmel elfogadta a szép ajánlatot, s az ev. pap csakugyan megjelent a temetésen és tartott olyan megható gyászbeszédet, hogy az egész temetési gyűlésközetet megrökögtette.

Vegyes hírek.

— **Az emberi hang.** Dr. Delaunay tanár a párisi orvosi akadémiában igen érdekes előadást tartott az emberi hang történelméről és terjedelméről. A tanár nézete szerint Európa és férfiaknak kizárólag tenorhangja volt. Ez azonban mindinkább hanyatlott, míg ma a baritonhang tekintendő általánosnak. Lesz idő, a mikor csak basszus hangot lehet majd hallani. A kevésbé fejlődött népeknek magasabb hangjuk van, mint a magasabb fejlődésű birokuknak. A hang a korral száll alá, így például: a 16 éves tenor 25 éves korában baritonra és 35 éves korában basszusra válik. Gyöngéd arczifejezésű embereknek magasabb hangjuk van, mint a sötét arczszíntűeknek: az előbbieknél a szoprán és tenor, az utóbbiaknál az alt és basszus a tulynomó. A tenoristák — mondja dr. Delaunay — vékony, magas természetűek, míg a basszisták kömökeek és izmosak. Ez általános szabályul vehető föl, melynek azonban sok a kivétele. Így azon állítás is, hogy értelmes, komoly embereknek sötétebb a hangszínezése, míg a könnyűvértékű és kevésbé tehetségeseké világ. Azt is naponta mondják, hogy asztal mellett a hang magasabb és tisztább mint azután. Ez lenne tehát az oka annak, hogy a tenoristák előadás előtt esznek, mert hangjuknak tisztaságot és csengést akarnak kölcsönözni. Énekeseknek tartózkodni kell minden szeszest italtól, basszistáknak még sem annyira, mint a tenoristáknak. Dél tenoristákat, észak basszistákat szolgáltatt. Az állításának igazolására az előadó a párisi operára hivatkozik, hol a kedvező tenoristák déli, a basszisták északi vidékről valók.

— **Az irlandi agrarius viszonyokról** a következő statisztikai adatok adnak világos képet: Egész Irlandban a bérlet mintegy 10—12 millió font sterlingre rug. Ez összeg egyharmada Irlandból az országon kívül károl földbirtokosokhoz megy. Egész Irlandban mintegy 15 millió acres igazán jó termőföld van. Ennek kétharmad része nem egészen 2000 emberé. E csekély számu, nagyobbrészt igazságtalan földbirtokost mintegy 600,000 irlandi bérlet tartja fenn. — Landsdowne marquisnak 170,000 acres földje van, 3 személynek egyenkint több, mint 100,000, 14 személynek egyenkint 50 ezer, 90 személynek 20—20 ezer, 135-nek 10—10 ezer, 852 nek 5—5 ezer acres földje van és 292 személynek és kongregációknak összesen mintegy 6 millió acres földje van. A londoni ezéhek a következő arányokban bírnak Irlandban földeket: a sökereskedők 19,000, a posztógyárosok 27,000, a selyemáru-kereskedők 21,000, a szűcsök 24,000, a vaskereskedők 10,000 és a fűszerkereskedők 10,000 acres földet bírnak.

— **Elzász Lotharingia** és a német birodalom. Ez a czíme egy francia röpiratnak, mely Calman Lévy-nél e napokban jelent meg ismeretlen szerzőtől. A röpirat írja konstátálja, hogy Elzász-Lotharingia népe a legnagyobb ellenlenszenvel viseltetik a német uralom iránt s azt állítja, hogy Manteuffel békülékeny kormányzata nem fog sikerrel vezetni s a kormány be fogja látni, hogy sokkal erőnyesebb rendszabályokra lesz szűkség. A szerző azt hiszi, hogy e példa ki fogja ábrándítani Európa hatalmasait abból, hogy az anyagi hatalom kényszere képes egy nép érzelmeit megváltoztatni és egy más néphez állandóan csatolni.

— **Érdekes válóper Párisban.** A rancia fővárosban közbészéd tárgyat képezi azon válóper, mely ott Musurus bey, az ismeretes londoni török nagykövet fia, és egy gazdag családnhoz tartozó 18 éves fiatal asszony között folyamathat van. Musurus bey megszűktette a fiatal és szép Ismenie Innecourt-t s Loudonban meg is kötötték a házasságot. A leány családja azonban felfedezte a házaspár rejtkehelyét és Ismeniet állítólag családlul visszavitték Párisba, hol egy kolostorba zárták s azóta a férj nem láthatta feleségét. Ismenie anyja e közben megindította, mint állítja, leánya nevében, a válóper s a házasság megsemmisítését kéri a törvényszéktől. Musurus bey nem akar beleegyezni a házasság felbontásába s készknek nyilatkozik nejenek megadni a világban azon rangot, mely őt férje mellett megilleti. Mindenekelőtt a francia bíróság illetékességét vonta kétségbe, e kifogása azonban elvetettett. Most a bey, ki orthodox-görög vallású, azt követeli a törvényszéktől, hogy tegye lehetővé azt, hogy nejét láthassa és vele beszélhessen, vagy engedje meg ügyvédjének, hogy a fiatal asszonynyal beszélhessen, mert azt állítja, hogy a neje, erkölcsi és anyagi kényszer alatt van s nem ura szabad elhatározásának. A bíróság azonban nem teljesítette e kérelmet, mi ellen Musurus bey fellebbezéssel élt s ügyvédje kijelentette, hogy addig fogja e pert huzni, míg ki nem eszközi, hogy a férj feleségét láthassa. Ismenie jelenleg 18 éves; egy francia lap azt kérdi, hány éves lesz a fiatal asszony akkor, midőn e per véget ér.

KÖZGAZDASÁG.

A gyepek feltörése a gyümölcsösökben. A gyümölcsfák jó karban tartását különösen elősegítjük az által, ha télen át a gyümölcsfák alatt a gyepek feltörjük. A legtöbb talajokon ezenkívül kívánatos, hogy a fák körül, mintegy egyméter körületben a törzstől a talaj mindig gyeptől ment és telporhanyított állapotba legyen. A gyümölcsfa u. is nyáron át igen sok vizet igényel. Gondoskodni kell tehát, hogy az altalaj lehető sok téli nedvességet nyeljen. A téli nedvességek behatolása az altalajba annál inkább szükséges, mert gyeppel fedett területeken a vegetáció tartalma alatt több víz párolog el, mint a mely talajon nincs növényzet. Egészen hibás azon nézet, hogy a gyepek a talajt a kiszáradástól óvja. Pontos kísérletekből kilttunk, hogy a gyepek 4 nyári hónapon át hectáronkint 3200 köbláb vizet párologtat el, a pusztá talaj, mely csak feltű szárad, ki, daczára a hajcsüvességnek, soha se tud annyit vizet elpárologtatni és ezért az altalaj nedvesebb marad, mert a gyepek növényzetének levelei az elpárologást növelik. A gyepek azért látjuk nedvesebbnek, mert itt több harmat képződik és mert a gyökerek az alsóbb rétegekből nedvességet szívának fel s ezt a felsőbb rétegekben részben a talajnak odaadják. Nyáron át sokkal több gáz párolog el, mennyi rendszeren a nyári csapadék, a hiányt a téli csapadéknak kell pótolni, a mi annál nagyobb mértékben történik, minél mélyebben mennek a gyökerek. Ezért hátrányos a gyümölcsösökben a fák alatt lucznárt termeszteni.

Tyukok etetése vadgesztenyével.

A vadgesztenye egyik legjobb hizlalo takarmányt képezi a baromfi számára, de nagy hibája, hogy keserű anyagokat tartalmaz, mely miatt a baromfi nem eszi oly örömmel, de még károsas is válhat ennek folytán, ha folytonosan vagy nagyobb mennyiségben étettetik. Azonban igen egyszerű módon lehet ezen segíteni, hogy a vadgesztenye kesernyész izét elveszesse s így aztán egymagában is nagyobb mennyiségben etethető legyen. A friss vadgesztenye egy kádha vagy vékába töltetik és itt kásaszerű anyaggá zuzatik szét, ez azután forró vízzel leforráztatik. Anyu vzet kell az edénybe töltetni, hogy a víz a gesztenyét teljesen fedje. A gesztenye többször felkevertetik és mintegy negyed óra múlva a víz letöltetik, a gesztenye közül a vizet pedig lehető jól kisajtoltuk. A gesztenyét most még jobban elporrázzuk és vékony rétegekbe szétterítve, megszárítjuk. Ha az ily módon kezelt vadgesztenyét akár szárazan, akár előbb vízzel leforrázza etetjük, akkor a baromfi ily módon igen táplálól és jó hizlalo takarmányt kap, mert a vadgesztenye a leforrázás folytán kesernyész izét teljesen elvesztette.

A budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzékei.

1880. év decz. hó 14.

	Minőségű súly Hectoliterenként	Ara 100 kgr.-nak	
Búza:	kgr.	frt. kr.	frt. kr.
Bánási	72.8—74.6		
Tiszavidéki	76.4—78.3		
Pestvidéki	72.8—74.6	12 50	12 90
Fehérmegyei	76.4—78.3	12 35	12 55
Bácskai	72.8—74.6	12 55	12 90
Rozs:	76.4—78.3	9 40	9 65
Magyar	70—72	10 05	10 03
Arpa:			
Takarmány	60 62	6 20	6 40
Maláta	82 53.7	7 30	9 33
Magyar	86.4—		

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK a budapesti áru- és értéktőzszen

1880. decz. 13.

Magyar aranyjárdák	110.50
Magyar vasuti kölcsön	125.50
Magyar kel. vas. államköt. I. kibocsátás	82.50
Magyar kel. vas. államköt. II. kibocsátás	100.—
Magyar kel. vas. államköt. III. kibocsátás	86.50
Magyar földterhermentési kötvény	97.50
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	96.50
Temes-bánati földterhermentési kötvény	95.—
Temes-bánati földterherment. kötv. záradékkal	95.75
Erdélyi földterhermentési kötvény	95.—
Horvát-szlavon földterhermentési kötv.	—
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	95.—
Magyar nyeregmány-sorsjegy-kölcsön	111.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	107.40
Osztrák járadék papírban	72.80
Osztrák járadék ezüstben	73.80
Osztrák járadék aranyban	87.25
1860-ki osztrák államsorsjegyek	132.—
Osztrák-magyar bankrészesvény	925.—
Magyar hitelbank-részesvény	207.50
Osztrák hitelintézet-részesvény	292.90
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	558.—
20 frankos arany	939.—
Német birodalmi márká	58.15
London (3 havi váltókért)	117.90

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

Casinóknak, kávéházaknak!

A „Kolozsvári Kör”-ben egy jó karban lévő teke-asztal igen előnyös feltételek mellett ELADÓ.

